

---

## SINTEZĂ

### a ședințelor Grupului de Lucru „Modernizăm împreună centrul municipiului Ungheni” 23.09-02.10.2020

Elaborată de: Maria Axenti, A.O. Centrul de Urbanism

#### Sumar:

În cadrul activităților Programului „EU4Moldova: Regiuni-cheie” în perioada 23.09 - 02.10.2020 au avut loc 5 ședințe on-line ale Grupului de Lucru (în continuare GL). GL a fost format în urma unui apel în cadrul Conferinței „Modernizăm împreună centrul municipiului Ungheni” din 17.09.2020 și unui formular de înregistrare publicat pe pagina FaceBook a Programului „EU4Moldova: Regiuni-cheie”. S-au înregistrat 11 persoane, dintre care 9 au fost prezenți la ședințe. Astfel, la întâlnirile GL au participat cetățeni activi, din ONG, instituții locale și specialiști din cadrul Primăriei Ungheni care sunt și membri ai GL intern din cadrul Primăriei, grup constituit în cadrul Programului. La ședințe au participat un număr variat de persoane de la 17 la 24. Fiecare ședință avea unul sau mai multe subiecte prestabilite conform agendei (cunoașterea participanților, prezentarea rezultatelor din atelierul de lucru din cadrul conferinței, zonificare funcțională, viziunea de dezvoltare a zonei centrale, infrastructură, mobilitate, soluții smart, patrimoniu, dezvoltare economică și oportunități de investiții, listarea și prioritizarea ideilor de proiecte).

Subiectele propuse spre discuție în mare parte au fost acoperite, GL a generat mai multe idei și propuneri. Discuțiile și ideile propuse au un caracter destul de general și necesită analiză pentru a le filtra, conecta și transpune într-un plan de acțiuni comprehensiv.

#### Rezultate primare:

- Crearea și derularea Grupului de Lucru cu reprezentanții Primăriei Ungheni și cetățenilor interesați este un nou format de colaborare pentru Ungheni și este benefic că acest lucru s-a întâmplat și a întrunit reprezentanții APL și ai societății civile. Acest format de lucru necesită să fie menținut și dezvoltat pentru noi subiecte/proiecte;
- La primele ședințe, membrii GL intern al Primăriei erau destul de reticenți și sensibili la întrebările și propunerile celorlalți participanți, însă spre sfârșitul ședințelor, au devenit mai deschiși și au acceptat și alte propuneri. Acesta este un exercițiu nou pentru APL și este îmbucurător faptul că și-au schimbat

atitudinea. Această experiență nouă poate contribui la dezvoltarea dialogului între autorități și cetățeni și pe viitor să fie repetat și îmbunătățit.

- GL intern al Primăriei a propus inițial o zonă de intervenție, iar în urma ședințelor GL a fost decis ca zona de intervenție în cadrul Programului să fie extinsă și să includă Palatul de Cultură. Această extindere este binevenită nu doar din considerentul că a fost propusă de cetățenii participanți la ședințe, ci și din motiv că renovarea Palatului de Cultură a fost pe locul doi la votingul de idei de modernizare a mun. Ungheni (1746 voturi);
- GL a propus o viziune de dezvoltare pentru zona centrală: „Centrul mun. Ungheni - centru socio-cultural, administrativ, transfrontalier - promotorul inovației și urbanismului inteligent cu aspirații spre valori europene”. Această viziune este destul de ambițioasă și largă (se potrivește mai mult pentru tot orașul, decât doar pentru zona centrală), însă cuprinde elemente importante și cu potențial de a fi reflectate în viitoarele acțiuni;
- GL a conștientizat elemente de unicitate a mun. Ungheni care pot fi dezvoltate atât pentru a sublinia identitatea orașului, cât și pentru a dezvolta afaceri creative (de ex. tematica feroviară);
- GL a propus un șir de idei cu potențial de dezvoltare, fiecare din ele necesită analiză, detaliere, conectare cu alte proiecte, susținere și implementare.

## **Idei de proiect cu potențial de dezvoltare:**

### **A. Zona centrală:**

- Crearea/amenajarea zonelor de recreere și identitate (zonă pietonală, havuz, monument, muzeu, etc);
- Dezvoltarea tematicii feroviare:
  - Muzeu feroviar în aer liber;
  - Cafenea/restaurant în vagoane vechi;
  - Conectarea centrului cu Gara Feroviară (renovarea/sporirea accesibilității pasarelei);
  - Amenajarea unui spațiu de belvedere/panoramă spre Gara Feroviară și schimbarea ecartamentului.
- Dezvoltarea/sporirea potențialului Palatului de Cultură prin:
  - Atragerea serviciilor de diverse tipuri;
  - Crearea/amenajarea spațiilor comerciale/ateliere pentru meșterii populari locali;
- Renovarea și utilizarea spațiului din Turul de Apă (ex. prin PPP (Parteneriat Public-Privat));

- Atragerea vizitatorilor și turiștilor în Parcul Francez și la Podul Eiffel):
  - Amenajarea unui sat de vacanță;
  - Instalarea miniaturilor „Mini-Moldova”.

**B. Dezvoltare economică:**

- Crearea spațiilor comerciale în zona centrală (pentru activități de recreere, alimentație publică);
- Crearea condițiilor pentru parc IT/centru de date;
- Crearea/renovarea infrastructurii sportive;
- Crearea/renovarea infrastructurii culturale (cinematograf, galerie de artă).

**C. Mobilitate Urbană:**

- Elaborarea Planului de Mobilitate Urbană Durabilă pentru mun. Ungheni;
- Renovarea infrastructurii (drumuri, accese pietonale, stații de oprire, incl. pentru persoanele cu mobilitate redusă);
- Modernizarea transportului public (incl. cu utilizarea soluțiilor smart, unități de transport modern, respectarea orarului, benzi dedicate);
- Managementul parcărilor (amenajarea locurilor de parcare, instituirea taxelor de parcare, incl. utilizarea soluțiilor smart);
- Finalizarea șoselei de centură pentru a evita traversarea orașului.

**D. Managementul deșeurilor:**

- Servicii de reciclare (utilajul electronic, telefoane, calculatoare, maculatură, haine, etc).

**Recomandări și sugestii** la discuțiile/ideile propuse în cadrul GL :

- Zonificarea funcțională propusă este binevenită pentru că creează un spațiu dinamic, multifuncțional care ar atrage diverși utilizatori pe parcursul zilei/anotimpurilor;
- Sugerăm să fie revizuită intenția de extinde zona administrativă de-a lungul străzii Feroviare. Extinderea aceste zone presupune construcții noi din contul spațiilor verzi (chiar dacă cadastral nu este stipulat că este spațiu verde). Această intenție contravine necesităților locuitorilor care au propus în apelul de idei mai multe spații verzi/de recreere. De asemenea, această potențială extindere va crea un flux de oameni și mașini care vor aglomera zona, va solicita extinderea carosabilului (str. Feroviară) iarăși din contul spațiului verde. După cum se cunoaște din exemple din alte orașe, așa tip de aglomerare nu este plăcută și va contravine ritmului și tipului de activități care se planifică alături - în zona pietonală. Astfel, recomandăm acest spațiu să fie valorificat drept spații comerciale (magazin, cafenea, librărie, expoziții meșteri populari), însă la o scară umană (parter). Din experiența altor orașe, noile zone administrative se mută în

zone mai îndepărtate ale orașului, exact acolo unde este nevoie de activități obligatorii care devin ulterior puncte de atracție și regenerare urbană.

Componenta administrativă, care este prezentă în viziune este deja reprezentată de clădirile Primăriei și Consiliului Raional care se regăsesc în zona centrală.

- Recomandăm GL intern al Primăriei să soluționeze contradicțiile care au fost exprimate pe parcursul ședințelor:
  - a) zona centrală să fie pietonală și transportul pe perimetru vs afirmația că str. Națională să rămână pentru transport. În configurația în care zona centrală este pietonală, strada Națională se potrivește să devină și ea fie pietonală, fie spațiu comun pentru pietoni și transport public (shared space);
  - b) ideea de conectare a Gării Feroviare cu centrul vs. zona administrativă să delimiteze centrul de zona Gării Feroviare care este considerată zonă industrială. Gara Feroviară poate deveni un punct de atracție și poate conecta centrul cu Lacul Delia. Astfel, conectarea gării ar avea mai multe beneficii, decât separarea acesteia de centru.
- Recomandăm consultarea unui specialist de trafic/dezvoltare urbană referitor la investițiile și consecințele creării unui tunel subteran pentru zona centrală. Pe de o parte, un tunel subteran este o soluție pentru a delimita fluxurile de pietoni și mașini, însă practica internațională demonstrează că tunelurile sunt o sursă de poluare a aerului și fonică, și nu contribuie ca utilizatorii de mașini să învețe un alt mod de utilizare a zonei centrale. Din practica altor orașe vedem că spațiile centrale sunt cedate pietonilor, iar utilizatorilor de mașini li se propun alternative de ocolire. Investițiile economisite dintr-un astfel de proiecte de infrastructură pot fi redirecționate pentru alte proiecte, de ex. de amenajare a spațiilor publice.

### **Recomandări generale privind modernizarea centrului mun. Ungheni:**

- Elaborarea unui concept sau a unei teme-program pentru toată zona de intervenție. Conceptul trebuie să reiasă din viziunea propusă și să servească drept referință pentru intervențiile care ulterior vor fi făcute. Un concept sau o temă-program va asigura uniformitatea și conectarea elementelor între ele. GL intern al Primăriei și-a dorit să se discute în detaliu fiecare parcelă, însă acest lucru este prematur când nu există un concept de intervenție. În cazul în care se va merge fără concept, intervențiile vor fi punctate/parcelate și nu vor fi în ansamblu și nu se vor deosebi de intervențiile anterioare nelegate între ele;
- Elaborarea unui design-cod al zonei centrale, în conformitate cu conceptul sau tema-program;

- Echilibrarea funcțiilor în zona de intervenție și prevederea activităților obligatorii și non-obligatorii. Orice intervenție volumetrică exprimată în formă trebuie să vină în urma funcțiunii. Funcțiunea și conceptul prevalează asupra formei.
- Valorificarea specificului și unicității orașului, ceea ce deosebește Ungheniul de alte orașe (tema feroviară, covoare, ceramică, castani, pentru detalii vedeți rezultatele Atelierului din cadrul conferinței). Crearea conceptului de dezvoltare reieșind din specificul local.

### **Recomandări generale privind acțiunile din cadrul Programului „EU4Moldova: Regiuni-cheie”**

- Să fie menținut și dezvoltat dialogul cu locuitorii mun. Ungheni. Coordonatorii locali sunt foarte importanți și au avut o contribuție determinantă;
- Recomandăm ca dialogul cu cetățenii să poarte un caracter de consultare nu doar al ideilor, ci și al necesităților. Cetățenii/locuitorii de rând dețin expertiză de utilizare a orașului și nu dețin (cu excepția profesioniștilor de domeniu) expertiză de urbanism și arhitectură pentru a propune o bancă sau un havuz. Următoarea etapă ar fi implicarea mai activă a locuitorilor prin parteneriate și luarea deciziilor. Mai multe detalii despre etapele de implicare a cetățenilor puteți vedea aici: <https://www.citizenshandbook.org/arnsteinsladder.html>;
- Sincronizarea proiectelor și documentației de dezvoltare. În orașele Cahul și Ungheni deja derulează câteva proiecte care au tangență cu scopurile programului (de ex. la Ungheni este un proiect de mobilitate urbană în parteneriat cu mun. Cluj, iar la Cahul se va deschide un hub IT). Pentru a nu dubla lucrul și a intensifica rezultatele, sugerăm conectarea cu alți parteneri de dezvoltare pentru a asigura sinergia eforturilor.  
De asemenea, mun. Cahul și Ungheni au propriile strategii de dezvoltare socio-economică. Această documentație la fel conține direcții de dezvoltare și portofolii de proiecte care pot fi preluate/adaptate și realizate.
- Implicarea APL Ungheni și Cahul în luarea deciziilor în activitățile din cadrul Programului. Poziția de „executor” al deciziilor luate de managementul programului minimizează sentimentul de apartenență la proces (ownership) și interes al specialiștilor din APL. Programul EU4Moldova:Regiuni-Cheie are un potențial enorm de atragere a investițiilor, experților și conlucrarea intensă cu specialiștii locali ar putea contribui la dezvoltarea capacităților locale și durabilitatea acțiunilor.